

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie stypendiów ministra za wybitne osiągnięcia przyznawanych studentom stanowi wykonanie upoważnienia ustawowego zawartego w art. 187 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą”. Konieczność wydania nowego rozporządzenia wynika ze zmian w art. 178 ust. 2–5 oraz art. 181 ust. 2 ustawy, które – zgodnie z art. 57 pkt 3 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1198 oraz z 2015 r. poz. 357) – wejdą w życie z dniem 1 lipca 2015 r.

Projektowane rozporządzenie zastąpi z dniem 1 lipca 2015 r. obowiązujące rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłacania studentom stypendiów ministra za wybitne osiągnięcia (Dz. U. Nr 214, poz. 1270).

Niniejszy projekt rozporządzania zakłada zmianę warunków przyznawania stypendium ministra oraz aktualizację katalogu wybitnych osiągnięć.

W porównaniu z obowiązującym stanem prawnym wprowadzono w szczególności następujące zmiany:

- 1) doprecyzowano warunek zaliczenia roku studiów, uzupełniając przepis o warunek uzyskania wpisu na następny rok studiów. Obecnie wymagany warunek zaliczenia roku studiów w poprzednim roku akademickim nie jest precyzyjny i może być kwestionowany w sytuacji, gdy student zaliczy ostatni rok studiów i oczekuje na złożenie egzaminu dyplomowego. Stosownie zaś do art. 184 ust. 2 ustawy, stypendia ministra za wybitne osiągnięcia są przyznawane na rok akademicki. Osoba, która ukończyła już ostatni rok studiów i oczekuje na złożenie egzaminu dyplomowego, nie jest wpisana na kolejny semestr lub rok studiów, a zatem nie może otrzymać stypendium ministra za wybitne osiągnięcia przyznawanego na rok akademicki;
- 2) zmodyfikowano warunki przyznawania stypendium ministra, tj. wprowadzono explicite wymóg posiadania przez studenta wybitnych osiągnięć naukowych lub artystycznych związanych z odbywanymi studiami. W przypadku osiągnięć w sporcie ich związek ze studiami nie będzie konieczny. Zmiany te stanowią dostosowanie przepisów rozporządzenia do nowego brzmienia art. 181 ust. 2 ustawy. Dotychczasowe przepisy

umożliwiały przyznawanie stypendium zarówno na podstawie wybitnych osiągnięć, jak i średniej ocen;

- 3) doprecyzowano, iż w przypadku studentów dotychczas wyróżnionych stypendium, na potrzeby przyznania kolejnego stypendium będą uwzględniane wyłącznie osiągnięcia uzyskane w okresie od dnia 1 października roku, w którym otrzymali ostatnie stypendium, a nie uzyskane w całym okresie studiów;
- 4) doprecyzowano i ujednotaczono nazwy niektórych rodzajów wybitnych osiągnięć naukowych, artystycznych i osiągnięć w sporcie. W przypadku osiągnięć naukowych określono m.in., iż wybitnym osiągnięciem jest autorstwo lub współautorstwo publikacji w czasopiśmie z wykazu czasopism ogłaszanego przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, gdyż dotychczas uczelnie miały trudności z prawidłowym kwalifikowaniem tych osiągnięć. Z podobnych przyczyn precyzyjnie określono, jakie wystąpienia na konferencjach i nagrody w jakich konkursach są uznawane za wybitne osiągnięcia. Rozszerzono także zakres wybitnych osiągnięć stanowiących wyniki badań – będą nimi nie tylko wynalazki i wzory użytkowe, lecz również wzory przemysłowe, topografie układów scalonych oraz wyhodowane albo odkryte i wyprowadzone odmiany roślin. Przyjęto również, że tego rodzaju wyniki badań będą uznane za wybitne osiągnięcia nie tylko w przypadku uzyskania przez studenta prawa wyłącznego, lecz również w przypadku dokonania przez niego zgłoszenia w Urzędzie Patentowym lub złożenia wniosku do Centralnego Ośrodka Badania Odmian Roślin Uprawnych w celu uzyskania takiego prawa. W przypadku osiągnięć artystycznych doprecyzowano m.in., iż wybitnym osiągnięciem jest wydanie lub zaprezentowanie dzieła artystycznego o znaczeniu co najmniej krajowym. Uwzględniono również dodatkowo dzieła filmowe. Sam udział w projektach artystycznych nie będzie natomiast uznawany za wybitne osiągnięcie artystyczne z uwagi na dużą liczbę zgłaszanych przedsięwzięć, w tym stanowiących element rutynowego toku studiów artystycznych (niekoniecznie o wybitnym charakterze), oraz trudności z prawidłowym kwalifikowaniem tych dokonań przez uczelnie. Jako dodatkowy rodzaj osiągnięcia artystycznego dodano – obok patentów i wzorów użytkowych – również wzory przemysłowe. Ponadto, podobnie jak w przypadku osiągnięć naukowych, przyjęto, że do uznania tych osiągnięć za wybitne wystarczające będzie dokonanie zgłoszenia wynalazku, wzoru użytkowego lub wzoru przemysłowego w Urzędzie Patentowym w celu uzyskania prawa wyłącznego. W przypadku katalogu osiągnięć sportowych, warunek udziału

w mistrzostwach świata i igrzyskach olimpijskich został zastąpiony warunkiem uzyskania odpowiednio do 8 lub do 10 miejsca, gdyż sam udział lub wielokrotne uzyskiwanie odległych miejsc w zawodach nawet tej rangi nie powinny być podstawą przyznania stypendium. Ponadto wyniki sportowe w zawodach akademickich uznawane za wybitne zostały ograniczone – zgodnie z rangą zawodów – do wyników plasujących się w ścisłej czołówce. Projektowane zmiany są zgodne z dotychczasową praktyką stosowaną przy ocenie wniosków i mają na celu wyeliminowanie wątpliwości interpretacyjnych w zakresie kwalifikowania osiągnięć jako wybitnych, również w kontekście opiniowania wniosku przez organ kolegialny uczelni;

- 5) doprecyzowano tryb składania wniosków. Zgodnie z art. 178 ust. 1 ustawy stypendium ministra przyznaje się na wniosek rektora uczelni, a nie na wniosek studenta, w związku z czym przyjęto, że student będzie jedynie przedstawiał swoją kandydaturę do przyznania tego stypendium.

Określono także przykładowy katalog dokumentów, jakie mogą potwierdzać osiągnięcia studentów. W związku z tym, w przypadku gdy złożone przez studenta dokumenty nie będą zawierały informacji niezbędnych do sporządzenia wniosku lub jego zaopiniowania, student będzie mógł udokumentować swoje osiągnięcia również za pomocą innego dokumentu wskazanego przez uczelnię. Do ministra będzie składany wyłącznie wniosek sporządzony na podstawie tych dokumentów, pod warunkiem, że uzyska on pozytywną opinię rady podstawowej jednostki organizacyjnej lub senatu uczelni. Natomiast dokumenty potwierdzające uzyskanie przez studenta wybitnych osiągnięć oraz wnioski zaopiniowane negatywnie pozostaną w uczelni. Rektor oraz przewodniczący organu kolegialnego, który zaopiniował wniosek, składając podpis na wniosku będą potwierdzać wybitność osiągnięć studenta oraz ich związek z odbywanymi studiami.

Dostosowano również tryb składania wniosków do nowego brzmienia art. 178 ustawy. Dotychczas wszystkie wnioski składane były do ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego po ich zaopiniowaniu przez poszczególnych ministrów nadzorujących uczelnie. Po wejściu w życie projektowanego rozporządzenia wnioski będą składane przez rektorów do właściwych ministrów nadzorujących uczelnie i rozpatrywane przez tych ministrów, z wyjątkiem wniosków dotyczących studentów uczelni wojskowych, które – po zaopiniowaniu przez Ministra Obrony Narodowej – rozpatrzy minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego. Uregulowano również

etap oceny formalnej wniosku, tak aby do oceny merytorycznej były kierowane wyłącznie wnioski spełniające wymagania formalne. Wnioski obarczone brakami formalnymi będą odsyłane do poprawienia lub uzupełnienia;

- 6) zmodyfikowano tryb oceny wniosków. Dotychczas wnioski były oceniane przez zespół ekspertów powołany przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego, który przedstawiał ministrowi ranking wniosków. Stypendia były przyznawane osobom, których wnioski uzyskały najwyższą liczbę punktów w tym rankingu. Z uwagi na powierzenie przez ustawę uprawnienia do przyznawania stypendium za wybitne osiągnięcia ministrom nadzorującym uczelnie (z wyłączeniem Ministra Obrony Narodowej) zrezygnowano z wymogu dokonywania oceny wniosków przez zespół ekspertów. W ministerstwach, do których wpływałyby mała liczba wniosków, tworzenie zespołu oceniającego byłoby nieuzasadnione. Natomiast lista rankingowa wniosków będzie tworzona przez ministra przyznającego stypendia, na podstawie dokonanych ocen;
- 7) określono limit liczby stypendiów przyznawanych przez poszczególnych ministrów. Dotychczas minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego mógł przyznać maksymalnie 1000 stypendiów. Z uwagi na powierzenie przez ustawę uprawnienia do przyznawania stypendium za wybitne osiągnięcia ministrom nadzorującym uczelnie (z wyłączeniem Ministra Obrony Narodowej) dokonano proporcjonalnego podziału tej liczby, biorąc pod uwagę liczbę przyznanych stypendiów w roku akademickim 2011/2012 (kiedy to stypendia ministra po raz ostatni były przyznawane przez poszczególnych ministrów) i liczbę studentów w uczelniach nadzorowanych przez poszczególnych ministrów;
- 8) wprowadzono możliwość przyznania przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego w roku 2015 stypendiów w liczbie większej niż 845, z uwagi na trwającą procedurę odwoławczą dotyczącą wniosków na rok akademicki 2014/2015; w przeciwnym wypadku przyznanie w wyniku tej procedury dodatkowych stypendiów na rok akademicki 2014/2015 (także studentom uczelni nadzorowanych przez innych ministrów) spowodowałoby zmniejszenie liczby stypendiów, które mogłyby być przyznane studentom uczelni nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego oraz Ministra Obrony Narodowej w roku akademickim 2015/2016;

- 9) we wzorze wniosku stanowiącym załącznik do rozporządzenia wprowadzono schemat opisu osiągnięć oraz usunięto pole dotyczące przebiegu kariery naukowej, artystycznej i sportowej studenta. Wniosek podzielono również na dwie części (A i B) w celu ułatwienia jego zanonimizowania. Osoby oceniające osiągnięcia studenta nie będą miały wglądu do formalnej części wniosku (A).

Data wejścia w życie rozporządzenia, określona na dzień 1 lipca 2015 r., związana jest z datą wejścia w życie przepisów ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz niektórych innych ustaw, wprowadzających zmiany w zakresie zasad przyznawania stypendiów za wybitne osiągnięcia. Zgodnie z art. 53 ww. ustawy, do postępowań w sprawach dotyczących przyznania studentom stypendiów ministra za wybitne osiągnięcia, wszczętych i niezakończonych przed dniem 1 lipca 2015 r. będą stosowane przepisy dotychczasowe, z wyłączeniem przepisów dotyczących dokonywania oceny wniosków o przyznanie stypendiów przez zespoły powołane przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego.

Projekt rozporządzenia nie podlega notyfikacji zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039 oraz z 2004 r. Nr 65, poz. 597).

Projekt rozporządzenia nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.